

Brüssel, 1. detsember 2025
(OR. en)

16046/25

LIMITE

PROCIV 170
IPCR 93
POLMIL 385
SAN 782
COCON 76
JAI 1821

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0223(COD)

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Eesistujariigi eduaruanne järgmise ettepaneku kohta: määrus, milles käsitletakse liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolekule ja neile reageerimisele

Käesolevas aruandes antakse ülevaade asjaomases nõukogu ettevalmistavas organis seni tehtud tööst ning kirjeldatakse eespool nimetatud ettepaneku läbivaatamise seisu Taani eesistumisperioodil. Aruanne on koostatud eesistujariigi vastutusel ning pidades silmas 8. detsembril 2025 toimuvat siseministrite nõukogu istungit.

Nõukogul palutakse aruanne teadmiseks võtta.

Eesistujariigi eduaruanne järgmise ettepaneku kohta: määrus milles käsitletakse liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolekule ja neile reageerimisele

Käesolevas aruandes antakse ülevaade asjaomases nõukogu ettevalmistavas organis seni tehtud tööst ning kirjeldatakse eespool nimetatud ettepaneku läbivaatamise seis Taani eesistumisperiodil. Aruanne on koostatud eesistujariigi vastutusel ning pidades silmas 8. detsembril 2025 toimuvat siseministrite nõukogu istungit.

Nõukogul palutakse aruanne teadmiseks võtta.

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon võttis 16. juulil 2025 vastu järgmise ettepaneku: määrus, milles käsitletakse liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolekule ja neile reageerimisele ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1313/2013/EL (edaspidi „liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanek“)¹. Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanek on üks aastateks 2028–2034 kavandatud mitmeaastase finantsraamistikuga valdkondlikest algatustest ning sisaldab kavandatud rahastamispaketti kogusummas 10,7 miljardit eurot jooksevhindades.
2. Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi² läbivaatamine oli üks 30 põhimeetmest, mis kuulutati välja ELi kriisivalmiduse strateegias, mille komisjon ja kõrge esindaja võtsid vastu 26. märtsil 2025, et toetada liikmesriike ja suurendada Euroopa suutlikkust ennetada tekkivaid ohte ja neile reageerida.
3. ELi toimimise lepingu artikli 168 lõikel 5, artiklil 196 ja artikli 322 lõike 1 punktil a põhineva liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepaneku reguleerimise on ette näha nii liidu elanikkonnakaitse mehhanism (edaspidi „liidu mehhanism“) kui ka kehtestada liidu rahaline toetus elanikkonnakaitsele ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolekule ja neile reageerimisele.
4. Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanek kujutab endast otsuse 2013/1313/EL laiendamist. Praeguse raamistikuga võrreldes nähakse sellega ette mitmesuguseid uuendusi. Näiteks koondatakse ettepanekus

¹ Dok 11689 2025 + ADD 1.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta.

elanikkonnakaitse rahastamine tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise rahastamisega ühte määrusesse. Selle lähenemisviisi eesmärk on muu hulgas tagada 2027. aasta lõpus aeguva programmi „EL tervise heaks“ terviseohtudeks valmisoleku ja neile reageerimise komponentide järjepidevus. Lisaks kehtestatakse ettepaneku elanikkonnakaitset ja liidu elanikkonnakaitse mehhanismi toimimist käsitlevas jaotises uued riskihindamise meetmed liidu tasandil ning rescEU ja teadmusrõrgustiku muudatused. Peale selle soovitatakse ettepanekus luua uus sektoriüleline kriisikoordineerimistasand ning kehtestada meetmed tsiviil-sõjalise valmisoleku ja koostöö parandamiseks. See hõlmab ettepanekut luua uus kriisikoordineerimiskeskus, mis tugineb otsusega 2013/1313/EL loodud komisjoni olemasoleva hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse struktuurile ja võimetele. Ettepanekuga nähakse ette ka võimalus anda teatavatel tingimustel rahalist toetust sektoriüleste kriiside korral.

5. Võttes arvesse kavandatud õiguslikke aluseid, vaadatakse liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanek läbi seadusandliku tavamenetluse raames (2025/0223/COD). Euroopa Parlamendis vastutab ettepaneku eest ühiselt kaks komisjoni: keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjon ning rahvatervishoiu komisjon. Neli komisjoni esitavad oma arvamused: julgeoleku- ja kaitsekomisjon, arengukomisjon, eelarvekontrollikomisjon ja regionaalarengukomisjon. Eelarvehinnangu koostab eelarvekomisjon.
6. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Kontrollikoda ja Euroopa Regioonide Komitee ei ole veel arvamusi vastu võtnud.
7. Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanekut arutati justiits- ja siseministrite nõukogu 13.–14. oktoobri 2025. aasta istungil eesistujariigi raamdokumendi³ alusel. Ministrid pidasid avalikul istungil ettepaneku üle poliitilise mõttevahetuse. Nad võtsid teadmiseks ettepaneku peamised eesmärgid ja kohaldamisala ning vahetasid arvamusi liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepaneku üldiste eesmärkide üle suurendada Euroopa suutlikkust ennetada tekkivaid ohte ja kriise ning neile reageerida, tuginedes kõiki ohte hõlmavale lähenemisviisile. Mõned ministrid tõid välja positiivseid elemente, samas kui teised väljendasid teatavaid mureküsimesi.

II. TÖÖ NÕUKOGU ETTEVALMISTAVATES ORGANITES

8. Nõukogus toimub liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepaneku läbivaatamine elanikkonnakaitse töörühmas (PROCIV)

³ 13406/1/25 REV 1.

kui juhtivas ettevalmistavas organis. Elanikkonnakaitse töörühm on nõukogu juhtiv elanikkonnakaitsealane ettevalmistav organ ning on olnud vastutav liidu elanikkonnakaitse mehhanismiga seotud dokumentide, sealhulgas otsuse 1313/2013/EL läbivaatamise eest. Kui liidu elanikkonnakaitse töörühmas arutati elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanekut, tugevdas eesistujariik arutelu, kutsudes vajaduse korral läbivaatamisel osalema teiste asjaomaste töörühmade delegaate. Seda on täpsemalt selgitatud allpool.

9. Taani eesistumise ajal on liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanekut seni analüüsitud elanikkonnakaitse töörühma üheksal koosolekul (18. juulil, 1., 8.–9., 17. ja 25. septembril, 6., 20. ja 30. oktoobril, 10. novembril). Lisaks on detsembris ette nähtud veel kaks elanikkonnakaitse töörühma koosolekut (üks 1.–2. detsembril ja teine enne detsembri lõppu).
10. Seoses liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanekus sisalduvate tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise elementidega kutsus eesistujariik rahvatervise töörühma delegaate osalema elanikkonnakaitse töörühma 18. juuli, 1. ja 8. septembri ning 30. oktoobri aruteludel asjakohaste päevakorrapunktide üle. Lisaks kutsus eesistujariik ettepaneku sektoriüleseid kriisikoordineerimiselemente silmas pidades ajutise tulevaste kriisidega seotud valmisoleku, reageerimisvõime ja vastupanuvõime suurendamise töörühma delegaate osalema kõigis elanikkonnakaitse töörühma päevakorrapunktides, kus arutatakse liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepanekut.
11. Võttes arvesse, et see dokument on osa aastateks 2028–2034 kavandatud mitmeaastasest finantsraamistikust, peab eesistujariik väga oluliseks tagada liidu jätkuv rahaline toetus nii elanikkonnakaitsele kui ka tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolekule ja neile reageerimisele. Kõnealune ettepanek on ka oluline samm Euroopa Ülemkogu 2025. aasta juuni järelduste rakendamise suunas, milles Euroopa Ülemkogu seoses valmisolekuga „kinnitab taas selle küsimuse tähtsust ja kiireloomulisust ning innustab liikmesriike suurendama oma vastupanuvõimet, valmisolekut ning kriisiennetuse ja kriisidele reageerimise suutlikkust sidusal viisil, kõiki ohte ja kogu ühiskonda hõlmava lähenemisviisi kohaselt, võttes arvesse muutuvat riski- ja ohupilti. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja komisjoni üles jätkama tööd ELi poliitikameetmete panusega vastupanuvõimesse ja valmisolekusse asjakohastes valdkondades, muu hulgas elutähtsa taristu vastupidavus, austades liikmesriikide kohustusi ja pädevusi. Ülemkogu tuletab meelde eri liiki kriiside eripära ja liikmesriikide põhivastutust asjaomaste kriiside ohjamisel. Sellega seoses kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu üles andma komisjonile suuniseid, et kaaluda liikmesriikidele antava Euroopa Liidu toetuse

tõhustamist elanikkonnakaitse valdkonnas ning muudes asjakohastes poliitikavaldkondades, kus ELi toetus annab selget lisaväärtust“.

12. Ajavahemikul 1. septembrist kuni 6. oktoobrini juhtis eesistujariik ettepaneku hoolikat läbilugemist, kutsudes komisjoni üles tegema ettekandeid artiklite kaupa ning liikmesriike esitama märkusi ja küsimusi komisjonile ja vajaduse korral nõukogu õigustalitusele. Seejärel rühmitas eesistujariik osad artiklid ja vastavad põhjendused kolme eraldi teemavaldkonda ning kutsus liikmesriike üles esitama sõnastusettepanekuid ja märkusi enne kokku kutsutud koosolekuid 20. oktoobril (1. teemavaldkond: artiklid 17–22), 30. oktoobril (2. teemavaldkond: kohaldamisala, eesmärgid, komiteemenetlus ja tervise mõõde) ja 1.–2. detsembril (3. teemavaldkond: kriisikoordineerimiskeskus ja toetus sektoriüleste kriiside korral). Lisaks tervitas eesistujariik 20. oktoobril ja 10. novembril toimunud avatud mõttevahetusi ettepaneku muude osade üle ning kutsus komisjoni üles andma 30. oktoobril ja 10. novembril põhjaliku ülevaate kavandatavast kriisikoordineerimiskeskuse loomisest ja toetusest sektoriüleste kriiside korral.
13. Selleks et anda liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepaneku üle peetavate arutelude kohta taustteavet, kutsus eesistujariik komisjoni üles esitama 1. septembril ettepanekule lisatud mõjuhindangu ning 17. septembril kavandatava mitmeaastase finantsraamistiku üldist struktuuri ning valmisoleku ja vastupidavuse elemente ning kutsus nõukogu peasekretariaati esitama 10. novembril kriisidele poliitilist reageerimist käsitleva ELi integreeritud korra (IPCR).
14. Liikmesriikidelt saadud märkuste põhjal esitas eesistujariik Taani 31. oktoobril (1. teemavaldkond) ja 21. novembril (2. teemavaldkond) liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise määruse ettepaneku kohta kaks osalist kompromissi. Nende osaliste kompromisside eesmärk on jõuda enamikus liikmesriikides ühisele seisukohale ning pakkuda välja tasakaalustatud ja usaldusväärse teksti, mis aitaks saavutada määruse eesmärgi. Eesistujariik esitas 1. teemavaldkonna osalise kompromissi elanikkonnakaitse töörühma 10. oktoobri koosolekul ja esitab 2. teemavaldkonna osalise kompromissi 1.–2. detsembriks kavandatud koosolekul.
15. Eesistujariik kavatses 3. teemavaldkonna osalise kompromissi esitada elanikkonnakaitse töörühmas detsembri keskel.
16. Eesistujariigi osalistes kompromissides püüdis eesistujariik muuta teksti selgemaks, et tagada liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise määruse kooskõla kehtestatud ELi õigusnormidega ning kõrvaldada ebaselgused. Seega on eesistujariik teinud ettepaneku luua selgem seos 1) liidu rahastamise, 2) selle

rahastamise eesmärkide ja 3) rahastamiskõlblike meetmete vahel, millel on juurdepääs sellele rahastamisele. Samuti oli eesistujariigi jaoks oluline, et osalistes kompromissides kajastataks liikmesriikide arvukaid taotlusi, et neil ja nõukogul oleks keskne roll liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise määruses sätestatud juhtimises ning et tekstis austataks riikide esmast pädevust elanikkonnakaitse, riikliku julgeoleku ja kaitse valdkonnas, kuna liikmesriigid on teinud sellega seoses palju ettepanekuid. Eelkõige tegi eesistujariik ettepaneku kehtestada nõue, et liidu elanikkonnakaitse teadmusvõrgustikku nõustaks liikmesriikidest koosnev nõukogu kooskõlas võrgustiku praeguse juhtimisega. Lisaks tegi eesistujariik ettepaneku kehtestada strateegiline kava rescEU arendamiseks keskpikas ja pikas perspektiivis. Eesistujariigi osalise kompromissteksti kohaselt peaks komisjon liikmesriikide osalusel võtma kõnealuse kava vastu komiteemenetlust kasutades, võttes kooskõlas kontrollimenetlusega vastu rakendusakti. See tagaks liikmesriikidele suurema läbipaistvuse ja mõju rescEU edasisel arendamisel. Peale selle tegi eesistujariik ettepaneku, et liidu rahastamise tööprogrammid tuleks luua rakendusaktidega, mis võetakse vastu kooskõlas kontrollimenetlusega, et tagada liikmesriikide mõju määruse aastaeelarvetele ja kajastada otsuses 1313/2013/EL sätestatud praegust menetlust.

III. JÄRELDUSED

17. Eesistujariik väljendab siirast tunnustust liikmesriikide ja komisjoni pühendumusele liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepaneku läbivaatamisel. Lisaks tunnustab eesistujariik liikmesriikide delegatsioonide märkimisväärseid jõupingutusi koordineerimiseks asjaomaste ametiasutustega riiklikul tasandil (eelkõige elanikkonnakaitse, tervishoid, sõjandus, vastupanuvõime jne).
18. Eesistujariik on veendunud, et liikmesriikide väljendatud mureküsimumustega saab tegeleda, säilitades samal ajal ambitsioonika eesmärgi tugevdada liidu valmisolekut ja reageerimisvõimekust, sealhulgas tõsiste piiriüleste terviseohtude puhul. Eesistujariik Taani teeb koostööd tulevase eesistujariigi Küprosega lootuses, et Taani eesistumise ajal esitatud kompromissettepanekud loovad tugeva aluse märkimisväärsetele edusammudele Küprose eesistumise ajal.
19. Eeltoodut arvesse võttes palutakse alaliste esindajate komiteel ja nõukogul võtta teadmiseks liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise ettepaneku läbivaatamisel tehtud edusammud.

PUBLIC